

Terveydenhoitajakoulutuksen veto- ja pitovoima

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Tiivistelmä

Tekijä(t) Riina Laihanen, Vera Leppänen, Emma Pielismaa	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika 2024
	Sivumäärä 24 (27)	
Työn nimi Terveydenhoitajakoulutuksen veto- ja pitovoima Kuvaileva kirjallisuuskatsaus		
Tutkinto ja koulutusala Terveydenhoitaja (AMK)		
Toimeksiantajaorganisaatio (jos opinnäytetyöllä on toimeksiantaja)		
Tiivistelmä <p>Hoitotyön koulutuksen veto- ja pitovoimaan vaikuttavia tekijöitä on tärkeä selvittää, jotta niihin panostamalla hoitoalalle voidaan saada houkuteltua motivoituneita opiskelijoita. Lisäksi on tärkeää tukea jo opintonsa aloittaneita opiskelijoita suorittamaan opintonsa loppuun ja työllistymään hoitoalalle.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla terveydenhoitajakoulutuksen veto- ja pitovoimaan vaikuttavia tekijöitä Suomessa. Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Tiedonhaku tehtiin Pubmed-, Medic- ja EBSCO CINAHL-tietokannoista. Aineistoksi valittiin julkaisuja vuosilta 2015–2023 ja niiden luotettavuutta arvioitiin käyttämällä KATSE-menetelmää.</p> <p>Tulosten mukaan ihmiset hakeutuvat hoitoalan opintoihin monipuolisten työmahdollisuuksien, palkkauksen ja työn käytännönläheisyyden vuoksi. Opintoihin hakeutumiseen vaikuttavat myös hoitoalan työn yhteiskunnallinen arvostus, halu auttaa, myönteiset kohtaamiset hoitoalan ammattilaisten kanssa sekä läheisen ihmisen työskentely hoitoalalla. Hoitotyön opintoja jätetään kesken tuen puutteen, liiallisen työmäärän, työelämäohjauksen puutteen, oppimisvaikeuksien, kiusaamisen ja mielenterveysongelmien vuoksi. Opiskelijat keskeyttävät opintojaan myös siksi, että eivät itse koe olevansa soveltuvia hoitotyöhön tai kokevat ristiriitaa mielikuvien ja hoitotyön todellisuuden väliä.</p> <p>Tulevaisuudessa olisi tärkeä selvittää, miten hoitoalan opintoihin hakeutuville saadaan luotua myönteinen, mutta realistinen mielikuva hoitotyöstä ammattina. Tärkeää olisi myös selvittää, miten oppimisvaikeuksista, kiusaamisesta tai mielenterveydellisistä haasteista kärsiviä opiskelijoita voidaan tukea opinnoissa, onko opintojen sisältämä työmäärä kohtuullinen ja miten ohjausta saadaan lisättyä niin oppilaitoksissa kuin työharjoittelupaikoilla.</p>		
Asiasanat terveydenhoitaja, terveydenhoitajakoulutus, terveydenhoitajaopiskelija, hoitotyö, hoitoala, hoitotyön opiskelija, vetovoima, pitovoima		

Abstract

Author(s)	Type of Publication	Published
Emma Pielismaa, Riina Laihanen, Vera Leppänen	Thesis, UAS	2024
	Number of Pages	
	24 (27)	
Title of Publication		
The attractiveness and retention of public health care nursing education Descriptive literature review		
Degree, Field of Study		
Public Health Nurse (UAS)		
Organisation of the client (if the thesis work is commissioned by another party)		
Abstract		
<p>It is important to identify the factors that affect the attractiveness and retention of nursing education in order to attract motivated students to the healthcare field. It is also crucial to support students who have already started their studies, helping them complete their education and secure employment in the healthcare sector.</p> <p>The purpose of this thesis is to explore the factors influencing the attractiveness and retention of nursing education in Finland. The thesis was conducted as a descriptive literature review, with information retrieved from the PubMed, Medic, and EBSCO CINAHL databases. Publications from 2015 to 2023 were selected for the data, and their reliability was assessed using the KATSE method.</p> <p>The results indicate that people are drawn to nursing education due to the diverse job opportunities, salary, and the practical nature of the work. Other factors include the societal appreciation of healthcare jobs, a desire to help others, positive encounters with healthcare professionals, and having acquaintances who work in the healthcare field. Students often discontinue their studies due to a lack of support, excessive workload, insufficient guidance in the workplace, learning difficulties, bullying, and mental health issues. Nursing students may quit their studies because they feel unsuitable for the profession or experience a mismatch between their perceptions and the reality of nursing work.</p>		
Keywords		
public health nurse, public health nursing education, public health nursing student, nursing, healthcare sector, nursing student, attractiveness, retention		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Terveydenhoitajakoulutus ja terveydenhoitajan ammatti	2
2.1	Terveydenhoitajakoulutus Suomessa	2
2.2	Haku koulutukseen	3
2.3	Ammattiin valmistuneet ja koulutuksen kesken jättäneet	4
2.4	Terveydenhoitajan ammatti, ammattioikeudet ja työllistyminen.....	5
2.5	Veto- ja pitovoima.....	6
3	Opinnäytetyön toteutus	7
3.1	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus	7
3.2	Aineiston haku.....	7
3.3	Aineiston valinta ja luotettavuus	9
3.4	Aineiston analyysi.....	10
4	Syitä hoitotyön opintoihin hakeutumiselle.....	12
4.1	Hyvät työmahdollisuudet, palkkaus ja käytännönläheinen työ.....	12
4.2	Yhteiskunnalliset syyt ja halu auttaa	12
5	Syitä hoitotyön opintojen keskeyttämiselle	14
5.1	Omat valmiudet ja voimavarat	14
5.2	Ristiriita mielikuvien ja hoitotyön todellisuuden välillä	14
5.3	Tuen puute ja liiallinen työmäärä	15
5.4	Mielenterveysongelmat.....	15
5.5	Oppimisvaikeudet.....	16
5.6	Kiusaaminen	17
6	Pohdinta	18
6.1	Keskeiset tulokset ja johtopäätökset.....	18
6.2	Opinnäytetyöprosessi	21
6.3	Eettisyys ja luotettavuus	22
6.4	Jatkotutkimus- ja kehittämisaiheet.....	23
	Lähteet	25

Liite 1. Kirjallisuuskatsauksessa käytetty aineisto

1 Johdanto

Havuja-hanke on LAB-ammattikorkeakoulun, ammattiopisto Sampon ja Etelä-Karjan hyvinvointialueen yhteistyönä toteutettu hanke, jonka tavoitteena on vastata hyvinvointialan veto- ja pitovoiman haasteisiin Etelä-Karjalassa. Hankkeen kohteena ovat opiskelijat, alan työntekijät ja rekrytoinnista sekä työn kehittämistä vastaavat esihenkilöt. Hanke toteutetaan 1.1.2023—31.12.2024 välisenä aikana. Hankkeen avulla pyritään parantamaan osaavan henkilöstön riittävyttä ja saavutettavuutta, tuetaan positiivisen brändin luomista ja vahvistetaan työnantajien osaamista rekrytoinneissa. Hankkeen tarkoituksena on myös vahvistaa julkisten ja yksityisten toimijoiden yhteistyötä, huomioida työllistymisessä eri ryhmät monipuolisesti ja löytää uusia tapoja suorittaa työssäoppimista. Lisäksi tarjotaan tukea työelämäohjaajien pedagogisen osaamisen kehittämiseen ja kehitetään harjoittelun ohjauksen digitaalisia työvälineitä. (LAB ammattikorkeakoulu 2024a.)

Opinnäytetyötämme ohjaava opettaja etsi aiheesta kiinnostuneita opiskelijoita tekemään opinnäytetyötä ja päätimme tarttua mahdollisuuteen. Omien opintojemme aikana olemme huomanneet, että moni terveydenhoitajaopinnot aloittanut opiskelija on jättänyt opintonsa kesken. Aihe on myös yhteiskunnallisesti merkittävä ja ajankohtainen. Hoitajapula näkyy koko maassa ja hoitoalalle tarvitaan lisää terveydenhoitajia, sairaanhoitajia sekä lähihoitajia (Keva 2023a).

Opinnäytetyön tarkoituksena on etsiä tietoa ja kuvailla, mitkä tekijät vaikuttavat hoitotyön koulutuksen veto- ja pitovoimaan. Samalla opinnäytetyö antaa tietoa vuosittaisista hakijamääristä sekä siitä, kuinka paljon työvoimaa eläköityy. Opinnäytetyön teoreettisen viitekehysten muodostavat terveydenhoitajan ammatti ja koulutus Suomessa sekä tilastotieto hoitoalalle hakeneista ja valmistuneista. Teoreettinen viitekehys toimii opinnäytetyön taustana ja luo opinnäytetyölle rajat.

Hoitoalan veto- ja pitovoimaan vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja pohtiminen on tärkeää. Vetovoimaa lisäämällä saadaan alalle lisää opiskelijoita. Pitovoimaa lisäämällä voidaan sitouttaa ihmisiä hoitoalan opintojen loppuun suorittamiseen ja työllistymään hoitoalalle valmistumisen jälkeen.

Opinnäytetyö on toteutettu kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Tutkimuskysymykset ovat

1. Mitkä tekijät saavat ihmiset hakeutumaan terveydenhoitajaopintoihin?
2. Miksi hoitotyön opiskelijat jättävät opintonsa kesken?

2 Terveydenhoitajakoulutus ja terveydenhoitajan ammatti

2.1 Terveydenhoitajakoulutus Suomessa

Vuonna 2024 Terveydenhoitajakoulutus täytti 100 vuotta. Ensimmäinen sairaanhoitajille tarkoitettu terveystisarkurssi järjestettiin Mannerheimin lastensuojeluliiton toimesta vuonna 1924. Kurssia olivat järjestämässä ylihoitaja Sophie Mannerheim, terveystisar Venny Snellman ja lääkäri Arvo Ylppö. Vuonna 1929 terveystisaruskurssin järjestäjäksi määrättiin lääkintöhallitus. Ensimmäinen terveydenhuolto-opisto perustettiin vuonna 1932 ja sen johtajatareksi tuli Tyyne Luoma, joka perusti terveydenhoitajaliiton vuonna 1938. (Terveydenhoitajaliitto 2023.)

Terveydenhoitajia koulutettiin Suomessa vuonna 2024 yhteensä 18:sta ammattikorkeakoulussa. Terveydenhoitajakoulutukset ovat suosittuja ja hakijoita on vuosittain paljon. (Terveydenhoitajaliitto 2023). Terveydenhoitaja (AMK) -tutkinto antaa pätevyyden työskennellä myös sairaanhoitajana kaikissa EU-maissa. Terveydenhoitaja ja sairaanhoitaja ovat laillistettuja ammattihenkilöitä, joiden työnimikkeitä saa käyttää vain henkilö, joka on suorittanut soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon. Terveydenhoitaja (AMK) -tutkinnon laajuus on 240 opintopistettä. Terveydenhoitaja (AMK) -tutkintoa on mahdollista myöhemmin täydentää ylemmällä ammattikorkeakoulututkinnolla sekä alan muilla lisä- ja täydennyskoulutuksilla. (LAB ammattikorkeakoulu 2024b.)

Oppilaitokset

Ammattikorkeakoulusta riippuen koulutusta tarjotaan päiväopetuksena, monimuoto-opetuksena sekä muuntokoulutuksena.

Terveydenhoitajakoulutusta Suomessa tarjoavia ammattikorkeakouluja ovat

- Centria-ammattikorkeakoulu, Kokkola (vain muuntokoulutus)
- Diakonia-ammattikorkeakoulu, Helsinki
- Hämeen ammattikorkeakoulu, Hämeenlinna
- Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Mikkeli ja Kouvola
- Kajaanin ammattikorkeakoulu
- Karelia-ammattikorkeakoulu, Joensuu
- LAB-ammattikorkeakoulu, Lappeenranta
- Lapin ammattikorkeakoulu, Rovaniemi ja Kemi
- Laurea-ammattikorkeakoulu, Vantaa ja Espoo
- Metropolia ammattikorkeakoulu, Helsinki
- Oulun ammattikorkeakoulu

- Savonia-ammattikorkeakoulu, Kuopio
- Seinäjoen ammattikorkeakoulu
- Tampereen ammattikorkeakoulu
- Turun ammattikorkeakoulu
- Vaasan ammattikorkeakoulu
- Yrkeshögskolan Arcada, Helsinki
- Yrkeshögskolan Novia, Turku ja Vaasa
(Opintopolku.fi)

2.2 Haku koulutukseen

Ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin on mahdollista Suomessa hakea henkilön, joka on suorittanut lukion oppimäärän ja/tai ylioppilastutkinnon, ib-tutkinnon ja/tai valmistunut lukiosta ja kirjoittanut ib-kokeissa 6 ainetta. Lisäksi ammattikorkeakouluopintoihin on mahdollista hakea myös henkilön, joka on suorittanut European Baccalaureate-tutkinnon, Reifeprüfung Deutsches Internationale Abitur- tutkinnon, ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erityisammattitutkinnon. Ammattikorkeakouluopintoihin on mahdollista hakea myös, jos on suorittanut ulkomaisen koulutuksen, joka asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden korkeakouluopintoihin tai ulkomaisen korkeakoulututkinnon. (Ammattikorkeakouluun.fi.)

Yhteishaku suomen- ja ruotsinkieliseen koulutukseen järjestetään kaksi kertaa vuodessa ja haussa olevat koulutukset vaihtelevat hakuajan mukaan. Osa koulutuspaikoista on varattu ensimmäistä kertaa korkeakouluopintoihin hakeville. Ensikertalaiseksi katsotaan henkilö, joka ei ole Suomessa suorittanut ammattikorkea- tai yliopistotutkintoa eikä ole ottanut opiskelupaikkaa vastaan koulutuksessa, joka on alkanut syksyn 2014 jälkeen. (Ammattikorkeakouluun.fi.)

Sosiaali- ja terveysalalle haettaessa tulee huomioida henkilön soveltuminen alalle. Sosiaali- ja terveysalalla huomioon otettavia asioita ovat muun muassa alaikäisten turvallisuus sekä potilas- ja asiakasturvallisuus. Opiskelija on velvollinen esittämään rikostaustaotteen ammattikorkeakoululle, mikäli opinnot edellyttävät alaikäisten parissa työskentelyä. Ammattikorkeakoululla on oikeus vaatia opiskelijalta huumausainetestiä, mikäli on syytä epäillä, että opiskelija on opintoihin liittyvässä tilanteessa huumausaineiden vaikutuksen alaisena. Muita koulutukseen pääsyä estäviä tekijöitä voivat olla hakijan vaikeat ihottumat ja allergiat, toimintakykyä haittaava vakava aistivamma, mielenterveys- tai päihdeongelma, sosiaalisen toimintakyvyn rajoittuneisuus tai sellainen fyysinen vamma, joka estää opintoihin osallistumisen. (Ammattikorkeakouluun.fi.)

2.3 Ammattiin valmistuneet ja koulutuksen kesken jättäneet

Taulukossa 1 on kuvattuna hakijamääriä vuosilta 2019–2023. Terveystenhoitajakoulutukseen hakeneiden määrä on vähentynyt tässä tarkasteltavalla ajanjaksolla. Tarkastelujakson huippuvuonna 2021 hakijoita oli 6795, mutta vuonna 2023 enää 5598. Toisaalta valituksi tulleiden määrä on noussut. Vuonna 2023 opiskelupaikan terveystenhoitajakoulutukseen sai 1449 uutta opiskelijaa, kun vuonna 2019 paikan saaneita oli vain 816. Terveystenhoitajaopintoihin valituksi tulleista suurin osa on ottanut opiskelupaikan vastaan, mutta myös paikan vastaanottaneiden prosentuaalinen osuus on hieman laskenut tarkastelujakson aikana. Vuonna 2019 paikan otti vastaan 92,3 % valituksi tulleista, mutta vuonna 2023 paikan vastaanottaneita oli enää 81,2 % valituksi tulleista. (Opetushallinnon tilastopalvelu b.)

Ajankohta	Kaikki hakijat	Valitut	Paikan vastaanottaneet
2019	6333	816	753
Kevät	2862	390	366
Syksy	3993	432	390
2020	6240	846	759
Kevät	2922	363	324
Syksy	3918	489	435
2021	6795	1083	912
Kevät	2982	528	456
Syksy	4308	564	459
2022	5793	1125	930
Kevät	2670	552	462
Syksy	3549	585	468
2023	5598	1449	1176
Kevät	2631	705	603
Syksy	3363	756	573

Taulukko 1. Hakijamäärät, koulutukseen valitut ja opiskelupaikan vastaanottaneet vuosina 2019–2023. (Opetushallinnon tilastopalvelu b.)

Tilastokeskuksen tilastotietokannasta selviää, että vuosina 2014–2023 opintonsa on aloittanut 8291 uutta terveystenhoitaja (AMK) -opiskelijaa (taulukko 2). Terveystenhoitajakoulutuksen kesto on noin 4 vuotta, mutta todellinen koulutukseen käytetty aika riippuu opiskelijan yksilöllisestä opiskelutahdista ja aiemmista opinnoista, jotka mahdollisesti nopeuttavat ammattiin valmistumista. Opinnot saattavat myös valmistua oletettua hitaammin esimerkiksi opiskelijan elämäntilanteesta johtuen. Jos oletetaan, että opiskelija valmistuu keskimäärin neljässä vuodessa, tilastosta voidaan nähdä, että vuonna 2018 valmistui 699 uutta terveystenhoitajaa, mikä on 191 opiskelijaa vähemmän kuin opintonsa aloitti 4 vuotta

aiemmin. Vuonna 2018 opintonsa aloitti 703 uutta terveydenhoitaja (AMK)- opiskelijaa, mutta neljä vuotta myöhemmin vuonna 2022 ammattiin valmistui 806 opiskelijaa, mikä on 103 opiskelijaa enemmän kuin opintonsa aloitti neljä vuotta aiemmin.

Vuosi	Uudet opiskelijat	Valmistuneet tutkinnot
2014	890	833
2015	806	828
2016	869	719
2017	725	792
2018	703	699
2019	741	765
2020	746	669
2021	883	644
2022	878	806
2023	1050	728

Taulukko 2. Uusien terveydenhoitajaopiskelijoiden ja valmistuneiden terveydenhoitaja (AMK)- tutkintojen määrä vuosina 2014–2023. (Tilastokeskus.)

Jos uusien opiskelijoiden ja valmistuneiden määrää tarkastellaan 10 vuoden ajanjaksolla vuosina 2014–2023, voidaan huomata, että tarkastelujakson aikana opintonsa aloitti 8291 terveydenhoitajaopiskelijaa ja tutkinnon suorittaneita samassa ajassa oli 7484. Näiden lukujen perusteella opintonsa olisi jättänyt kesken 807 opiskelijaa, mikä on 9,7 % aloittaneiden määrästä. Esimerkiksi lukuvuonna 2021–2022 kaikista ammattikorkeakouluopiskelijoista opintonsa keskeytti 136 239 opiskelijaa (Tilastokeskus).

2.4 Terveydenhoitajan ammatti, ammattioikeudet ja työllistyminen

Terveydenhoitajat tekevät itsenäistä työtä terveyden edistämisen ja kansanterveystyön asiantuntijoina. Työtä tehdään eri ikäisten asiakkaiden kanssa neuvoloissa, kouluissa, opiskeluterveydenhuollossa, työterveyshuollossa, avovastaanotoilla ja seniorineuvoloissa. Terveydenhoitajat tekevät myös tutkimustyötä. Terveydenhoitajan tutkinnon suorittanut henkilö voi työskennellä julkisessa tai yksityisessä sairaanhoidossa, järjestöissä tai toimia yrittäjänä. (Terveydenhoitajaliitto 2023.) Vuonna 2020 hoitotyön koulutusohjelmista valmistui 4845 opiskelijaa, joista vuoden kuluttua valmistumisesta oli työllistynyt 4587 (Opetushallinnon tilastopalvelu a).

Terveydenhoitaja on laillistettu ammattihenkilö, joka on saanut sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettujen lakien perusteella oikeuden harjoittaa ammattia. Laillistetun ammattihenkilön oikeudet voi saada vain henkilö, joka on saanut koulutuksen kyseiseen ammattiin. Oikeuden ammatin harjoittamiseen myöntää Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira. Oikeus myönnetään hakemuksen perusteella ja henkilö merkitään

Valviran ylläpitämään sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin. (Valvira.)

Vuoteen 2033 mennessä kunta-alalta ja hyvinvointialueilta on ennusteen mukaan eläköitymässä 1884 terveydenhoitajaa, mikä on 29,3 % terveydenhoitajista. Eläköityvistä terveydenhoitajista 17,7 % jää vanhuuseläkkeelle. Lisäksi ennusteen mukaan eläköityy 12971 sairaanhoitajaa eli 24,9 % kunta- ja hyvinvointialueilla työskentelevistä sairaanhoitajista. (Keva 2023b.)

2.5 Veto- ja pitovoima

Hoitotyön veto- ja pitovoiman lisääminen on tunnistettu tärkeäksi kehittämiskohteeksi. Sosiaali- ja terveysministeriön (2022) sosiaali- ja terveysalan henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden työryhmä on asettanut alatyöryhmän koskien muun muassa työn veto- ja pitovoimaa. Myös HAVUJA-hanke vastaa alueellisesti tähän tunnistettuun ongelmaan.

Vetovoimalla tässä kohtaa tarkoitetaan sitä, mikä saa ihmisen hakeutumaan alalle. Vetovoimaisuuden lisääminen edellyttää toimenpiteitä kolmella eri tasolla: yksilö-, työyhteisö- ja yhteiskuntatasolla. Kullekin tasolle yhteistä ovat myönteisen kuvan muodostuminen, resursien riittävyyden varmistaminen ja työhyvinvoinnin edistäminen. (Työterveyslaitos 2022.) Tässä opinnäytetyössä pyritään erittelemään vetovoiman syntytekijät, jotta niitä voitaisiin entisestään vahvistaa. Samalla saadaan selville, mitkä ovat vetovoiman vastakohtia. Vetovoimaa lisäämällä voidaan saada houkuteltua alalle lisää opiskelijoita.

Pitovoima muodostuu niistä tekijöistä, jotka saavat ihmisen pysymään alalla. Hankkeen esittelyssä mainittu esimiestyön kehittäminen kertoo, että laadukas esimiestyö on aiemmin tunnistettu pitovoimaa lisääväksi tekijäksi. Myös muut pitovoimaa lisäävät tekijät on tärkeää tunnistaa, jotta niitä pystytään kehittämään. Pitovoima vaikuttaa siihen, kuinka moni opintonsa aloittanut terveydenhoitajaopiskelija suorittaa opintonsa loppuun. Sitouttamalla opiskelijat opintoihin ja tutkinnon loppuun suorittamiseen, hoitoalalle saadaan lisää ammattitaitoista työvoimaa. (LAB ammattikorkeakoulu 2024a.)

3 Opinnäytetyön toteutus

3.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa tarkasteltiin, mitä ilmiöstä jo tiedetään, millaisia käsitteitä siihen liittyy, mitkä ovat käsitteiden väliset suhteet, mitä teorioita asiaan liittyen on jo olemassa ja millaisia uusia näkökulmia olisi mahdollista löytää.

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla voidaan rakentaa teoreettisia kehyksiä ja tunnistaa mahdollisia ongelmia. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus jaetaan usein neljään vaiheeseen, joita ovat; tutkimuskysymysten asettaminen, aineiston valinta, kuvailun rakentaminen sekä tulosten tarkastelu. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on menetelmä, joka kokoaa yhteen aiempaa teoratietoa ja jäsenteleä sitä ymmärrettäväksi kokonaisuudeksi ja antaa tietoa kuvattusta ilmiöstä. (Kangasniemi ym. 2013.)

Tämä kuvaileva kirjallisuuskatsaus aloitettiin määrittämällä tutkimuskysymykset. Tutkimuskysymyksiksi valikoitui kaksi hoitoalan koulutuksen veto- ja pitovoimaan liittyvää kysymystä. Tässä kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa haluttiin tarkastella sitä, mikä saa ihmiset haakeutumaan terveydenhoitajakoulutukseen ja miksi ihmiset jättävät hoitoalan opintonsa kesken. Seuraavassa vaiheessa etsittiin aiheeseen liittyvää teoratietoa ja pohdittiin aiheeseen liittyviä käsitteitä. Kolmannessa vaiheessa alettiin etsiä aineistoa, joka vastaisi asetettuihin tutkimuskysymyksiin, minkä jälkeen löydetyistä aineistosta poimittiin käyttöön ne, jotka vastasivat joko toiseen tai molempiin tutkimuskysymyksiin. Valitusta aineistosta koostettiin tulokset, joita tarkasteltiin valittujen tutkimuskysymysten mukaan.

3.2 Aineiston haku

Tiedonhaku kuvailevaa kirjallisuuskatsausta varten toteutettiin kesän 2024 aikana. Aineisto haettiin sekä kotimaisista että ulkomaisista tietokannoista. Käytettyjä tietokantoja olivat EBSCO CINAHL, Pubmed ja Medic. Lisäksi aineistoa haettiin Google Scholarin avulla. Tietokannoissa käytetyt hakusanat valittiin tutkimuskysymysten mukaan ja niitä muokattiin, kunnes saatiin aiheeseen osuvia tuloksia. Tiedonhaku (hakusanat, rajaukset, halutulokset ja aineistoon valittujen julkaisujen määrä) on kuvattu tietokannoittain taulukossa 3.

Tietokanta	Hakulauseke	Rajaukset	Hakutulokset/ Aineistoon valittu
Pubmed	Public health nurse OR community health nurse AND student	Kieli: englanti Vuodet: 2014-2024 Koko teksti saatavilla maksutta	17/ 0
PubMed	Public health nurse OR community health nurse AND education	Kieli: englanti Vuodet 2014-2024 Koko teksti saatavilla maksutta	57/0
Medic	Opiskelij* OR opis* AND koulu* OR opin* AND terveyden*	Kieli: suomi ja englanti, vuodet 2014–2024 Koko teksti saatavilla maksutta	138/ 3
CINAHL	Nursing* OR nurse* AND student* AND “drop out”	Kieli: englanti, vuodet 2014–2024 Koko teksti saatavilla maksutta	4/1
CINAHL	Nursing AND reason	Kieli: englanti, vuodet 2014-2024 Koko teksti saatavilla maksutta	9231/1
CINAHL	Nursing school AND why	Kieli: englanti, vuodet 2014-2024 Koko teksti saatavilla maksutta	30/1
Pubmed	Why AND study* OR student* AND apply* OR motivat* AND nurse* OR nursing*	Kieli: englanti, vuodet 2014–2024, Koko teksti saatavilla maksutta	138/ 1
Pubmed	Nurse* OR nursing* AND student*OR education* OR studi* AND quit* OR end* OR dropout* OR discontinue*	Kieli: englanti, vuodet 2014–2024, koko teksti saatavilla maksutta	7454/0
Pubmed	Nurse* or nursing* AND school* OR student* OR studie* OR education* AND quit* OR stop* OR dropout*	Kieli: englanti, vuodet 2014–2024, koko teksti saatavilla maksutta	2462/0

Taulukko 3. Tiedonhaku ja kirjallisuuskatsaukseen valittu aineisto

Tiedonhakua tehtiin useilla eri hakusanoilla. Haulla löydetty aineistot käytiin ensin läpi otsikoittain ja niistä valittiin jatkotarkasteluun sellaiset otsikot, joiden ajateltiin liittyvän tutkimuskysymysten aihepiiriin. Jatkotarkastelussa luettiin aineistojen tiivistelmät ja mikäli niiden sisältö vastasi etsittyä aihealuetta, siirryttiin lukemaan koko julkaisua tarkemmin. Koko

julkaisun lukemisen jälkeen julkaisusta poimittiin tutkimuksen johtopäätökset, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin. Mikäli jossain vaiheessa ilmeni, että julkaisu ei vastannutkaan etsittyä aihetta, se jätettiin pois.

Tiedonhakua varten luotiin sisäänotto- ja poissulkukriteerit (taulukko 4), joiden avulla löydettyä aineistoa tarkasteltiin. Tarkempaan tarkasteluun valittiin julkaisut, joiden aineisto käsittelee opinnäytetyön aihetta. Lisäksi valitun aineiston tuli olla suomeksi tai englanniksi ja koko tekstin tuli olla saatavilla joko avoimena julkaisuna verkossa tai maksuttomana oppilaitoksen kautta. Aineiston tuli olla tuotettu vuosien 2014–2024 välillä. Tiedonhaussa jätettiin huomiotta sellaiset julkaisut, joiden aihe ei vastannut opinnäytetyön aihetta, olivat muulla kielellä kuin suomeksi tai englanniksi, eivät olleet kokonaan saatavilla ilmaiseksi tai olivat yli 10 vuotta vanhoja.

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Aihetta käsittelevä artikkeli tai julkaisu	Aihe ei vastaa opinnäytetyön aihetta
Kieli: suomi tai englanti	Muut kielet kuin suomi tai englanti
Kokoteksti saatavilla	Koko tekstiä ei saatavilla
Vuosina 2014–2024 julkaistu	Ennen vuotta 2014 julkaistu

Taulukko 4. Aineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit

3.3 Aineiston valinta ja luotettavuus

Alussa pyrittiin etsimään aineistoa liittyen pelkästään terveydenhoitaja (AMK) -koulutukseen, mutta koska tiedon löytäminen osoittautui hankalaksi, päädyttiin käyttämään myös aineistoa, joka koskettaa koko hoitoalaa ja korkeakouluopiskelijoita yleisellä tasolla. Yleisesti korkeakouluopiskelijoista tehdyt tutkimukset ja huomiot ovat sovellettavissa myös terveydenhoitaja (AMK) -opiskelijoihin. Tutkimuksia oli tehty useissa eri maissa, joiden opinto- ja terveydenhuoltojärjestelmät eivät täysin vastaa suomalaisia järjestelmiä, mutta niiden tulokset olivat samansuuntaisia ja sovellettavissa myös Suomessa opintojaan suorittaviin hoitoalan opiskelijoihin.

Aineistoon valittiin 10 julkaisua. Liitteeseen 1 on koottu kaikki opinnäytetyössä käytetty aineisto. Käytettäväksi valittiin tutkimuksia, artikkeleita, pro gradu -tutkielma sekä sosiaali-terveysturvan raportteja. Opinnäytetyöhön valitut julkaisut olivat vuosilta 2015–2023 ja ne oli julkaistu Suomessa, Yhdysvalloissa, Italiassa, Espanjassa ja Indonesiassa.

Kirjallisuuskatsauksen lähteiksi valikoitujen lähteiden luotettavuuden arviointiin käytettiin KATSE-menetelmää. KATSE-menetelmässä valitun aineiston luotettavuuden arviointiin käytetään viittä kriteeriä, jotka ovat: kirjoittaja, ajankohtaisuus, tarkoitus, sponsorointi ja evidenssi (Fimea).

Aineistosta tarkasteltiin, onko tekstin kirjoittaja tai kirjoittajat tiedossa ja ovatko kirjoittajat hoitoalan ammattilaisia tai muuten päteviä arvioimaan hoitoalaan liittyvää tutkimustietoa. Aineistosta selvitettiin, mihin tarkoitukseen se on tuotettu, jotta varmistuttiin siitä, että kyseessä ei ole mainos tai mielipidekirjoitus. Aineistosta tarkasteltiin myös sitä, onko tutkimustieto tuotettu jonkun tietyn tahon tarpeisiin tai onko joku taho sponsoroinut tutkimuksen tekoa. Lisäksi aineistosta tarkasteltiin sitä, mihin lähteisiin tekstissä viitataan ja ovatko lähteet helposti jäljitettävissä. Kriteerien perusteella valittu aineiston laatu ja luotettavuus on ollut hyvää.

3.4 Aineiston analyysi

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus tehtiin laadullista sisällönanalyysia hyödyntäen. Sisältöanalyysi koostuu kolmesta päävaiheesta, joita ovat valmistelu, analysointi ja raportointi (Elo ym. 2022). Opinnäytetyössä valmisteluvaiheessa tehtiin aineiston hankinta. Aineiston haku on kuvattu aiemmin alaluvussa 3.2, mutta sisällönanalyysin kannalta siinä keskeisintä oli löytää tämän opinnäytetyön kannalta merkitykselliset tutkimukset ja aineistot. Valmisteluvaiheen onnistumisen edellytys oli, että aineistoa löytyi riittävästi. Analyysin kannalta oli tärkeää seuloa vain ne aineistot, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin.

Toisessa vaiheessa, analysointivaiheessa, aineisto jäsenneltiin siten, että siitä oli löydettävissä olennaisimmat tulokset ja päätelmät. Tämän vaiheen konkreettisin tuote on tämän opinnäytetyön liite 1 – kirjallisuuskatsauksessa käytetty aineisto. Taulukkoon on tiivistetysti esitetty keskeisin aineisto sekä kunkin julkaisun keskeisimmät tulokset ja sisältö.

Analysointi- ja raportointivaihe olivat sisältöanalyysin kannalta hieman limittäisiä. Jo analysointivaiheessa oli tunnistettavissa selkeitä tuloksia ja päätelmiä. Nämä päätelmät kirjoitettiin ensin ylös. Raportointivaiheen selkeä tunnusmerkki kuitenkin oli, kun tulokset jäsenneltiin omaksi luvuksi ja sen sisällä alaluvuiksi.

Vaikka eri vaiheet olivat selkeästi erotettavissa, sisällönanalyysi kuitenkin tehtiin useampaan kertaan. Eri vaiheet toistuivat muutaman kerran opinnäytetyötä tehdessä: aineistoa etsittiin ja löydettiin lisää, se jäsenneltiin, siitä tehtiin päätelmiä eli tuloksia, jonka jälkeen se raportoitettiin. Siinä mielessä sisällönanalyysiä ei tässä kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa tehty erillisenä projektina, vaan prosessin omaisesti sitä toistettiin useampia kertoja. Tulosten saamisen kannalta tämä oli hyvä ratkaisu.

Kun aineistoa kerättiin ja se esitettiin tuloksineen taulukkoon, siitä oli helppo jäsentää aiemmat tulokset tämän opinnäytetyön tulokseksi. Tällä tavalla uusien julkaisujen tuloksia ja johtopäätöksiä verrattiin jo aiemmin tässä opinnäytetyössä käytettyihin tuloksiin ja johtopäätöksiin. Lähdeaineistoissa toistuvat samat teemat, joten tämän opinnäytetyön kohdalla lisäaineisto vahvisti synteesiä ja jo tässä työssä tehtyjä varhaisia johtopäätöksiä.

4 Syitä hoitotyön opintoihin hakeutumiselle

4.1 Hyvät työmahdollisuudet, palkkaus ja käytännönläheinen työ

Sekä Töyrän (2022) tutkielmassa että Dos Santosin (2020) tutkimuksessa opiskelijat nimesivät hoitoalan opintoihin hakeutumisen syyksi alan hyvän työllisyystilanteen ja hyvät työllistymismahdollisuudet. Opiskelijat kokivat myös hoitoalalla yleisen vuorotyön positiivisena mahdollisuutena, sillä sen ajateltiin sopivan hyvin yhteen muun elämän kanssa. Dos Santosin haastattelemat opiskelijat nostivat esille toiveensa vuorotyöstä, sillä sen koettiin mahdollistavan enemmän aikaa perheen ja erityisesti omien lasten kanssa. Myös hoitoalan palkkaus nähtiin syynä hakeutua hoitoalan opintoihin. Opiskelijat kokivat, että hoitoalalla työskentely takaa säännölliset tulot ja sitä kautta mahdollisuuden tarjota omalle perheelle paremman toimeentulon. (Dos Santos 2020.) Hoitoalalle hakeudutaan opiskelemaan myös siksi, että hoitajan työ on monipuolista, hoitajana voi päästä työskentelemään monissa erilaisissa paikoissa ja uralla on mahdollista edetä (Teresa-Morales ym. 2023).

Ihmiset pyrkivät opiskelemaan hoitoalaa myös käytännönläheisen koulutuksen vuoksi (Töyrä 2022). Hoitotyö nähdään mahdollisuutena oppia uusia taitoja ja kehittää omaa osaamista (Dos Santos 2020). Joskus hoitajaopintoihin hakeudutaan myös siksi, että hoitotyön opintojen ajatellaan olevan hyvä ponnahduslauta muihin opintoihin kuten lääketieteen tai fysioterapian opiskeluun (Teresa-Morales ym. 2023).

4.2 Yhteiskunnalliset syyt ja halu auttaa

Yhtenä syynä hakeutua opiskelemaan hoitajaksi nousi omakohtainen halu auttaa perheitään ja muita. Esille nousivat myös kokemukset hoitajien välittävästä ja myötätuntoisesta työstä. Osalla opiskelijoista oli unelmana parantaa yleistä kuvaa hoitajien työstä, sillä he tietävät, ettei hoitajien työ ole helppoa. (Gunawan ym. 2019.) Gunawanin ym. tutkimus on tehty Indonesiassa, mikä on maana hyvin erilainen kuin Suomi. Ihmisläheinen ja merkityksellinen työ nousivat esille kuitenkin myös Töyrän (2022) tutkielmassa. Myös Dos Santosin (2020) tutkimuksessa hoitoala nähtiin yhteiskunnallisesti arvostettuna ammattina ja opiskelijat kokivat saavansa arvostusta myös omalta perheeltään hakeutuessaan opiskelemaan hoitoalaa. Perheelliset haastateltavat kokivat myös näyttävänsä omille lapsilleen hyvää esimerkkiä opiskelemalla hoitoalaa (Dos Santos 2020.)

Hoitajaopiskelijat kokevat hoitoalan olevan kutsumusammatti. Hoitoalalle hakeudutaan, koska halutaan tehdä työtä, jossa saa olla tekemisissä ihmisten kanssa. Hoitajien työn koetaan olevan merkittävä osa hyvin toimivaa yhteiskuntaa. Joskus hoitoalalle hakeudutaan myös siksi, että oma vanhempi tai muu perheenjäsen on samalla alalla. (Teresa-Morales ym. 2023.)

5 Syitä hoitotyön opintojen keskeyttämiselle

5.1 Omat valmiudet ja voimavarat

Canzan ym. (2022) ovat tutkimuksessaan todenneet, että yksi syy opintojen keskeyttämiselle on opiskelijan oma sopimattomuus alalle. Opiskelijalla ei välttämättä ole riittäviä henkisiä tai fyysisiä kykyjä suoriutua hoitotyöstä. Joskus tämä huomataan jo opintojen alussa, mutta toisinaan vasta käytännön harjoittelu saa opiskelijan ymmärtämään, ettei koulutukseen hakeutumisestaan huolimatta ole itse sopiva hoitotyöhön tai pidä hoitajan ammattia mielekkäänä. Potilaiden kärsimyksen näkeminen tai esimerkiksi intiimit hoitotoimenpiteet kuten peseytymisessä avustaminen voivat osoittautua opiskelijalle vaikeiksi. Toisinaan opiskelija on myös voinut päätyä opiskelemaan hoitajaksi, koska ei ole päässyt opiskelemaan haluamaansa ammattia ja motivaatiota opintojen suorittamiseen ei ole. Joillekin opiskelijoille sairaiden ja mahdollisesti kuolevien ihmisten kohtaaminen osoittautuu henkisesti liian raskaaksi. (Canzan ym. 2022.)

Myös Soerensen ym. (2023) ovat tutkimuksessaan todenneet, että opintoja keskeytetään, jos opiskelijalla ei ole riittäviä henkisiä voimavaroja selviytyä hoitoalan opinnoista. Moni opiskelija aloittaa opinnot, koska haluaa auttaa muita ja tehdä työtä, jolla on merkitys. Kivun, kärsimyksen ja kuoleman näkeminen työharjoittelujaksoilla voi kuitenkin muodostua opiskelijalle henkisesti liian raskaaksi. Opiskelijat kokivat, että opinnoista ei saanut riittävästi työkaluja käsitellä vaikeita tunteita. Tutkimuksen mukaan opintonsa keskeyttäneet opiskelijat väsyivät opintojensa aikana ja henkinen väsyminen johti siihen, että toisten auttamista ei enää koettu mielekkääksi tai kokemus omista kyvyistä auttaa oli heikentynyt. Myös hoitotyön vastuullisuus pelotti opiskelijoita ja opiskelijat kokivat, että heistä ei olisi tekemään ihmishenkiä koskevia päätöksiä. (Soerensen ym. 2023.)

5.2 Ristiriita mielikuvien ja hoitotyön todellisuuden välillä

Hoitoalan opintoja keskeytetään myös siksi, että opinnot ja hoitajan työ eivät vastaa olemassa olevaa mielikuvaa. Opintojen alkaessa opiskelija on voinut luoda itselleen mielikuvia siitä, millaista opiskelu ja hoitajan työ on, mutta opintojen aikana huomataankin, että mielikuvat eivät vastaa todellisuutta. Canzanin ym. (2022) tutkimuksessa haastatellut opiskelijat kokivat, että työssä potilaan kohtaamiseen ei jää riittävästi aikaa ja työtä joudutaan tekemään kiireessä. Työharjoittelussa opiskelijat saattavat huomata, että työntekijöitä on usein liian vähän eikä työtä voida tehdä parhaalla mahdollisella tavalla. (Canzan ym. 2022.)

Soerensen ym. (2023) päätyivät tutkimuksessaan samaan lopputulokseen, jonka mukaan hoitoalan opintoja keskeytetään siksi, että työ hoitoalalla on usein niin kiireistä, että työstä

katoaa inhimillisyyttä. Työn koetaan olevan myös stressaavaa kiireen vuoksi. Tutkimukseen osallistuneet opiskelijat kokivat, että ovat hakeutuneet hoitajaopintoihin nimenomaan siksi, että haluavat kohdata ihmisiä ja auttaa heitä, mutta kiireen vuoksi hoito voi muuttua liukuhihnamaiseksi. (Soerensen ym. 2023.)

Holmsténin pro gradu -tutkielman Hoitotyön veto- ja pitovoima sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden arvioimana tuloksissa terveydenhoitajaopiskelijoista 23 prosenttia ei pitänyt alansa opiskelusta, vertailulukuna sairaanhoito-opiskelijoilla vastaava luku oli seitsemän prosenttia. Terveydenhoitajaopiskelijoiden osalta nousi esille, että he kokevat olevansa tyytymättömiä osaan sairaanhoitoon liittyvistä opinnoista, vaikka he saavat opinnoistaan myös sairaanhoitajan pätevyyden. Esille nousi myös tosiasia, että terveydenhoitajan työn tekeminen mahdollistuu vasta opinnot suoritettuaan, kun puolestaan sairaanhoitajan sijaisuuksia voi jo tehdä suoritettuaan kaksi kolmasosaa opinnoistaan. (Holmstén 2023.)

5.3 Tuen puute ja liiallinen työmäärä

Hoitoalan opintoja keskeytetään myös tuen puutteen vuoksi. Opiskelijat kokevat, että sekä koululta että työharjoittelupaikoista saatava tuki on riittämätöntä. Sekä Canzan ym. (2022) että Soerensen ym. (2023) ovat tutkimuksissaan todenneet, että opiskelijat kokivat jääneensä ilman tukea työharjoittelupaikoissa, missä kiireen vuoksi ohjaajalla ei ollut aikaa opettaa tai valvoa opiskelijaa eikä antaa palautetta. Myöskään hoitotoimenpiteiden harjoittelulle ei ollut riittävästi aikaa ja niistä piti suoriutua nopeasti. Opettajilta saatua tukeakaan ei koettu riittäväksi. Opintonsa keskeyttäneet opiskelijat kokivat myös opintojen työmäärän liian suureksi. Opiskelijat kokivat, että opettajilta ei saanut riittävästi tukea eikä suoritusvoista tai aikatauluista ollut mahdollista neuvotella opettajien kanssa. (Soerensen ym. 2023.)

Opintoja oli Soerensenin ym. (2023) mukaan lopetettu myös siksi, että opiskelijat eivät kokeneet saavansa tukea muulta opiskeluryhmältä ja sosiaaliset suhteet opiskelupaikkakunnalla olivat vähäiset. Opiskelijat kuvasivat, että eivät tunteneet kuuluvansa muiden joukkoon ja ystävyysuhteita oli vaikea luoda. Opiskelijaryhmissä kuvattiin myös olleen konflikteja, joiden vuoksi ryhmässä olo ja työskentely koettiin vaikeaksi. (Soerensen ym. 2023.)

5.4 Mielenterveysongelmat

Aineistosta selviää, että mielenterveyden ongelmien on havaittu vaikuttavan opinnoista suoriutumiseen ja olevan yksi syy opintojen keskeyttämiseen. Mielenterveysongelmat puhkeavat usein nuoruusiässä ja ovat opiskelijoilla yleisiä. Opiskeluaika voi olla vaativaa ja aiheuttaa opiskelijoille tavallista enemmän kuormitusta. Yleisimpiä mielenterveyden

häiriöitä opiskelijoilla ovat ahdistuneisuushäiriöt, masentuneisuus sekä erilaiset käytös- ja päihdehäiriöt. Korkeakouluopiskelijoiden mielenterveyden häiriöt ovat lisääntyneet viime vuosina. Kansainvälisissä kyselytutkimuksissa jopa kolmannes korkeakouluopiskelijoista on kärsinyt keskivaikeista tai vaikeista mielenterveyden ongelmista. (Korkeamäki ym. 2023, 7–9.)

Mielenterveyden häiriöt ovat yhteydessä toimintakyvyn, fyysisen terveyden ja unen ongelmiin. Mielenterveyden ongelmiin voi liittyä myös ongelmia lukemisessa, kirjoittamisessa ja opiskelutaidoissa. Mielenterveyden ongelmien on havaittu vaikuttavan negatiivisesti oppimistuloksiin. Havaintojen perusteella mielenterveyden ongelmista kärsivät opiskelijat keskeyttävät opintonsa muita useammin. Avun piiriin hakeutumisessa on suuria eroja. (Korkeaniemi ym. 2023. 10–12.)

Mielenterveysongelmista kärsivillä korkeakouluopiskelijoilla on todettu olevan keskimääräistä enemmän pitkäaikaissairauksia ja uniongelmia. Näillä opiskelijoilla on todettu olevan myös muita enemmän keskittymisvaikeuksia. Psykkisesti oireilevat opiskelijat kokevat myös muita useammin epävarmuutta siitä, ovatko opiskelemassa itselleen soveltuvaa alaa. Näillä opiskelijoilla on usein vähän voimavaroja ja heikentynyt kyky suunnitella tulevaisuutta. Mielenterveyden ongelmista kärsivät opiskelijat uupuvat opinnoissaan muita useammin. Tutkimuksissa yli kolmannes mielenterveyden häiriöistä kärsivistä opiskelijoista on kertonut kokeneensa opintoihinsa saadun ohjauksen riittämättömäksi. (Korkeaniemi ym. 2023. 37–51.)

5.5 Oppimisvaikeudet

Valitusta aineistosta selviää, että korkeakouluopintoja keskeytetään myös oppimisvaikeuksien vuoksi. Erilaiset oppimisvaikeudet ovat korkeakouluopiskelijoilla yleisiä. Korkeakouluopinnoissa vaaditaan kykyä omaksua nopeasti suuria määriä tietoa ja kykyä itsenäiseen opiskeluun. Oppimisvaikeuksista kärsivillä on usein vaikeuksia opintojensa organisoimisessa, tehtävien ja muistiinpanojen tekemisessä, itsesäätelytaidoissa ja ajanhallinnassa. Haasteet voivat näkyä esimerkiksi lukemisessa, hahmottamisessa, tarkkaavuuden säätelyssä tai matematiikassa. Oppimisvaikeudet voivat myös johtaa mielenterveyden häiriöihin. Oppimisvaikeuksista kärsivillä opintomenestys on heikompaa, opintouupumus yleisempää ja kuormituksesta palautuminen heikompaa kuin muilla opiskelijoilla. Myös kokemukset osallisuudesta ovat vähäisempiä ja oppimisvaikeuksista kärsivät kokevat itsensä yksinäisiksi muita useammin. (Rinne ym. 2021.)

Rinteen, Korkeamäen ja Villan (2021) tekemän tutkimuksen mukaan oppimisvaikeuksista kärsivät kokevat muita useammin epävarmuutta siitä, ovatko opiskelemassa itselleen

oikeaa alaa. Tutkimuksessa havaittiin, että kolmasosa oppimisvaikeuksista kärsivistä opiskelijoista harkitsi opintojensa keskeyttämistä. Tutkimuksen mukaan oppisvaikeuksista kärsivillä opiskelijoilla oli vaikeuksia ymmärtää opiskelemiaan asioita, opinnoista suoriutumisen vaati enemmän aikaa ja opiskelutaidot olivat puutteelliset. Oppimisvaikeuksista kärsivät opiskelijat eivät myöskään kokeneet hyötyvänsä muiden opiskelijoiden tuesta yhtä paljon kuin muut. (Rinne ym. 2021.)

5.6 Kiusaaminen

Kansallisten tutkimusten mukaan merkittävä osa korkeakouluopiskelijoista on kokenut tai nähnyt kiusaamista opintojensa aikana. Kiusaamista voi tapahtua toisten opiskelijoiden tai opettajien taholta tai työharjoittelupaikassa. Kiusaamista voi olla monenlaista ja sitä voi olla vaikea huomata. Kiusaaminen voi ilmetä esimerkiksi valehteluna, asioiden vääristelynä, juoruiluna, vähättelynä, epätasa-arvoisena kohteluna tai ulkopuolelle jättämisenä. (Eronen-Levonen ym. 2015.)

Eronen-Levonen ym. (2015) ovat tutkimuksessaan todenneet, että kiusaamisen vuoksi opinnoista selviytyminen saattaa heikentyä ja opiskelijan oman hoitajaidentiteetin luominen vaikeutua. Tutkimuksessa todettiin, että kriittisyys koko hoitoalaa kohtaan voi kasvaa, koska kiusaaminen ja sen hyväksyminen voidaan mieltää osaksi hoitoalan työkulttuuria. Kiusatuksi joutuminen voi lisätä painetta suoriutua opinnoista, mikä lisää myös kuormitusta ja vähentää oppimisen iloa. Kiusaaminen voi olla syynä opintojen keskeyttämiselle. Opintojen aikana koettu kiusaaminen voi saada opiskelijat vaihtamaan alaa ja johtaa siihen, että hoitoalaa ei enää nähdä houkuttelevana vaihtoehtona. (Eronen-Levonen ym. 2015.)

Soerensen ym. (2023) ovat tutkimuksessaan todenneet, että opintonsa kesken jättäneet opiskelijat olivat kokeneet työharjoittelupaikoissa epäasiallista kohtelua. Opiskelijat eivät tunteneet itseään tervetulleeksi opiskelupaikkoihin, heitä kritisoitiin ja pilkattiin ja heistä puhuttiin selän takana. Työharjoittelupaikoissa opiskelijat olivat kuulleet työntekijöiden puhuvan ikävään sävyyn myös potilaista sekä aiemmista opiskelijoista. (Soerensen ym. 2023.)

6 Pohdinta

6.1 Keskeiset tulokset ja johtopäätökset

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miksi ihmiset hakeutuvat terveydenhoitajaopintoihin ja miksi opiskelijat jättävät hoitoalan opintonsa kesken. Veto- ja pitovoiman haasteet näkyvät hoitoalalla. Koulutuksen vetovoimaa lisäämällä alalle voidaan saada hakeutumaan lisää opiskelijoita. Pitovoimaa lisäämällä ihmiset voidaan sitouttaa suorittamaan hoitoalan opinnot loppuun ja työllistymään alalle. Opinnäytetyöhön valitusta aineistosta löytyi useita syitä hakeutua hoitoalan opintoihin ja myös opintojen lopettamiseen liittyviä syitä tunnistettiin hyvin.

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus sopi käytettäväksi tässä opinnäytetyössä, koska sen avulla voitiin koota yhteen tietoa siitä, kuinka moni hakeutuu terveydenhoitajakoulutukseen ja kuinka moni opintonsa aloittanut valmistuu terveydenhoitajan ammattiin. Opintoihin hakeneiden määrä kertoi siitä, että terveydenhoitajakoulutukseen hakeneiden määrä on hyvä, vaikkakin hieman laskenut viime vuosina. Terveydenhoitajakoulutukseen valituista suurin osa ottaa opiskelupaikan vastaan ja opintonsa keskeyttävien määrä on alle 10 %.

Terveydenhoitajakoulutukseen liittyvää tutkimusta on tehty vähän ja sen löytäminen osoitautui haasteelliseksi. Ulkomailla ei ole Suomen terveydenhoitajakoulutusta vastaavaa koulutusta. Terveydenhoitaja (AMK)- koulutus antaa pätevyyden toimia myös sairaanhoitajan ammatissa, joten aineiston hakua laajennettiin koskemaan hoitoalan opintoja yleisesti. Löydetty aineisto pätee myös terveydenhoitajaopiskelijoihin.

Tähän kuvailevaan kirjallisuuskatsaukseen valitun aineiston perusteella hoitotyön opiskelijat keskeyttävät opintojaan sekä opiskelijasta itsestään että koulutukseen liittyvistä syistä (Taulukko 5).

Syitä hoitotyön opintoihin hakeutumiselle	Syitä hoitotyön opintojen keskeyttämiselle
+ Monipuoliset työllistymismahdollisuudet	- Oma sopimattomuus alalle
+ Kilpailukykyiseksi koettu palkkaus	- Omien voimavarojen puutteellisuus ja uupuminen
+ Käytännönläheinen työ ihmisten parissa	- Ristiriita mielikuvien ja hoitotyön todellisuuden välillä
+ Halu auttaa ja tehdä yhteiskunnallisesti arvokasta työtä	- Tuen puute opintojen aikana
+ Ammatin yhteiskunnallinen arvostus	- Opintoihin liittyvä liialliseksi koettu työmäärä
+ Myönteiset kohtaamiset hoitoalan ammattilaisten kanssa	- Kiire ja ohjauksen puute työharjoittelupaikoilla
+ Läheisen ihmisen työskentely hoitoalalla	- Oppimisvaikeudet
	- Mielenterveysongelmat
	- Kiusaaminen

Taulukko 5. Hoitotyön koulutuksen veto- ja pitovoimaan vaikuttavat tekijät

Osa syistä liittyy opiskelijan omiin voimavaroihin ja pärjäämiseen opinnoissa tai myöhemmin hoitajan ammatissa. Toisinaan syyt liittyvät koulutuksen sisältöön ja opintojen aikana saatuun ohjaukseen ja tukeen. Osa opiskelijoista keskeyttää opintonsa myös siksi, että työelämän harjoittelut osoittavat hoitajien työolojen olevan sellaiset, että työtä ei ole mielekästä tehdä.

Löydetyn aineiston perusteella syitä hoitoalan opintoihin hakeutumiselle olivat monipuoliset työllistymismahdollisuudet, kilpailukykyinen palkkaus, käytännönläheinen työ ihmisten parissa, halu auttaa, työn yhteiskunnallinen arvostus, myönteiset kohtaamiset hoitoalan työntekijöiden kanssa sekä läheisen ihmisen työskentely hoitoalalla. Suomessa terveydenhoitaja (AMK)-koulutus antaa monipuoliset mahdollisuudet työskennellä niin terveydenhoitajan kuin sairaanhoitajankin tehtävissä eri ikäisten asiakkaiden parissa. Suurin osa hoitajan työtehtävistä on sellaisia, että työtä tehdään vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa ja omalla työpanoksella on mahdollista auttaa ja vaikuttaa asiakkaan tilanteeseen.

Ulkomailla tehdyissä tutkimuksissa koulutukseen hakeutumiseen vaikuttivat myös yhteiskunnallinen arvostus ja hyväksi koettu palkkaus. Nämä syyt eivät ehkä ole yhtä yleinen syy hakeutua hoitoalan opintoihin Suomessa. Hoitoalan arvostuksesta suomalaisessa yhteiskunnassa on keskusteltu paljon julkisuudessa, koska arvostuksen koetaan olevan lähinnä sanallista. Hoitoalan palkkojen ymmärretään jääneen kehityksessä jälkeen muista aloista, mutta hoitoalalla työskentelevien ei välttämättä katsota olevan oikeutettuja vaikuttamaan omaan palkkukseensa työtaistelutoimin, koska hoitotyön ajatellaan olevan kutsumusammatti. Esimerkiksi sairaanhoitajan palkka Suomessa on pohjoismaiden alhaisin ja keskipalkka jää palkansaajien keskiarvon alapuolelle (Sairaanhoitajat.fi).

Löydetyn aineiston perusteella syitä hoitoalan opintojen keskeyttämiselle ovat omien valmiuksien ja voimavarojen puute, ristiriita mielikuvien ja hoitotyön todellisuuden välillä, tuen puute ja liiallinen työmäärä opinnoissa, kiusaaminen sekä opiskelijoiden mielenterveysongelmat ja oppimisvaikeudet.

Mielenterveysongelmat ja oppimisvaikeudet ovat viime vuosina lisääntyneet nuorilla aikuisilla, joten on ymmärrettävää, että näitä todetaan myös hoitoalan opiskelijoilla. Hoitoalan opiskelu ja alalla työskentely vaativat hyviä ihmissuhdetaitoja ja stressinhallintakykyä sekä valmiuksia toimia muuttuvissa tilanteissa. Hoitotyön opiskelijat pääsevät jo opiskeluaikana kiinni työelämään harjoittelujen kautta ja hoitotyön todellisuus konkretisoituu työharjoittelupaikoilla. Mikäli opiskelija jää ilman riittävää tukea ja ohjausta, työharjoittelujen tuoma kuormitus voi muodostua liian suureksi. Hoitotyö sisältää usein ihmisten kohtaamista vaikeissa elämäntilanteissa, mikä voi herättää opiskelijassa monenlaisia tunteita. Hoitoalan opintojen tulisi sisältää ohjausta myös omaan työssäjaksamiseen ja oman resilienssin kehittämiseen. Resilienssillä tarkoitetaan tässä yksilön kykyä palautua ja sopeutua muutoksiin.

Opinnoista suoriutuakseen opiskelija tarvitsee luottamusta siihen, että hänellä on mahdollisuus suoriutua opintojen työmäärästä. Nykypäivänä arvostetaan paljon oma-aloitteisuutta ja itseohjautuvuutta opinnoissa, mikä voi osoittautua monelle opiskelijalle haasteelliseksi. Koronavuosien aikana lisääntyneet etäopiskelutavat voivat olla monelle helpotus ja ainoa keino suorittaa opintoja, mutta kaikki opiskelijat eivät selviydy opinnoista itsenäisesti. Etäopiskelu myös vähentää opiskelijoiden ja opettajien välistä kohtaamista eikä opiskelija välttämättä koe kuuluvansa joukkoon edes omassa opiskeluryhmässään.

Veto- ja pitovoiman tiedostaminen on tärkeää terveydenhuollon alan tulevaisuuden kannalta. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena oli tuoda ilmi, miksi monelta opiskelijalta jäävät terveysalanopinnot kesken tai miksi alalle ei hakeuduta. Kun ilmiöstä ollaan tietoisia, voidaan asioita kehittää siten, että alalla riittää opiskelijoita ja opiskelijat valmistuvat terveyden- tai sairaanhoitajiksi myös tulevaisuudessa. Ongelmien tiedostaminen ja mahdollinen

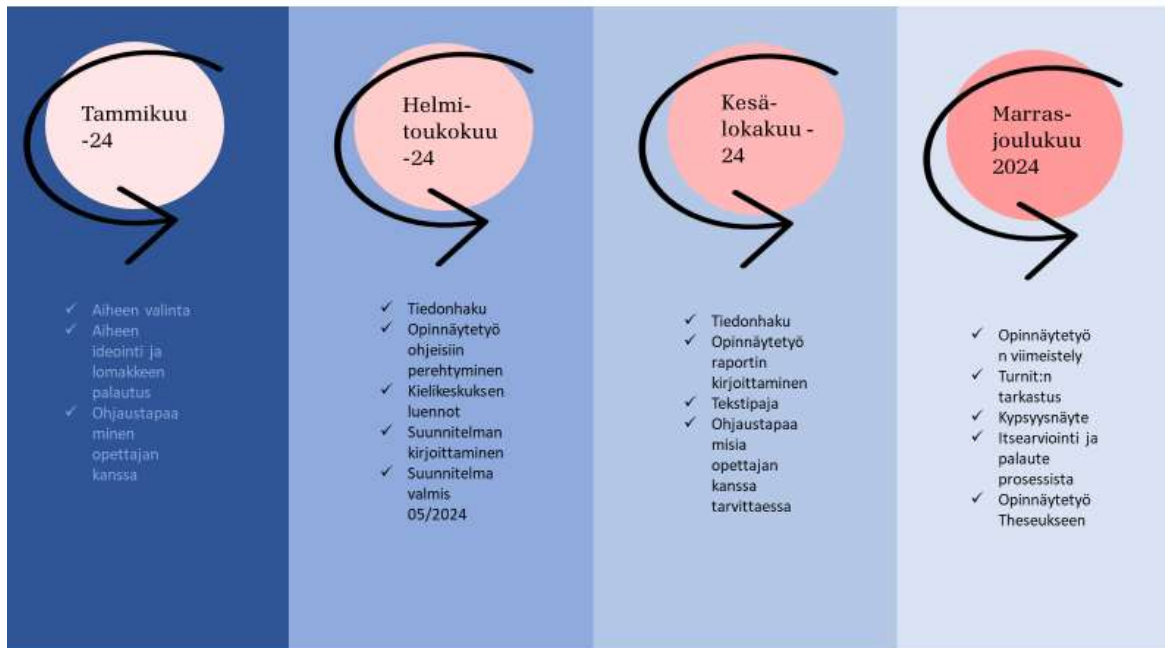
kehittäminen hakuprosessissa tai opiskelussa voi tulevaisuudessa taata sen, että hoitoalalle hakeudutaan ja uusia hoitajia valmistuu. Yhteiskunnan näkökulmasta terveydenhoitajia ja sairaanhoitajia tarve kasvaa suurten ikäluokkien ikääntyessä ja entisten työntekijöiden eläköityessä.

6.2 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyöprosessi aloitettiin tammikuussa 2024 aiheen valinnalla. Tammikuussa järjestettiin ohjaustapaaminen opinnäytetyötä ohjaavan opettajan kanssa ja täytettiin aihe-ehdotuslomake. Kevään aikana aloitettiin tiedonhaku ja perehdyttiin opinnäytetyön kirjoittamisen ohjeisiin. Lisäksi osallistuttiin kielikeskuksen luennoille. Opinnäytetyösuunnitelma valmistui toukokuussa 2024. Kesän 2024 aikana tiedonhakuja jatkettiin ja löydetyistä aineistosta poimittiin opinnäytetyöhön sellaiset julkaisut, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin. Kesän aikana työstettiin opinnäytetyön tulos-osiota. Keskenäinen opinnäytetyö palautettiin kommentointia varten ohjaavalle opettajalle elokuussa 2024. Opinnäytetyötä muokattiin ja täydennettiin ohjaavan opettajan kommenttien perusteella syyskuun 2024 aikana, minkä jälkeen opinnäytetyö palautettiin uudelleen.

Tiedonhaku opinnäytetyötä varten osoittautui haastavaksi jo heti alussa. Terveystieteiden koulutuksesta tehtyjä tutkimuksia ei löytynyt, joten hakua laajennettiin koskemaan myös sairaanhoitajakoulutusta ja hoitoalan koulutusta yleisesti. Koko hoitoalaan liittyvän aineiston arvioitiin kuitenkin olevan käyttökelpoista myös terveydenhoitajaopintoja pohdittaessa.

Opinnäytetyöprosessi aloitettiin tammikuussa 2024, minkä jälkeen luotiin opinnäytetyölle aikataulu. Aikataulussa on pysytty hyvin. Aikataulua ei ollut suunniteltu liian tiukaksi, mikä mahdollisti sen, että suunnitellut vaiheet oli mahdollista toteuttaa sen mukaisesti muiden opintojen ja työssäkäynnin ohessa. Alustava aikataulu on kuvattu tarkemmin kuviossa 1.

Kuvio 1. Alustava aikataulu

6.3 Eettisyys ja luotettavuus

Tieteellinen tutkimus on luotettavaa ja eettisesti hyväksyttävää silloin, kun sen tekemisessä on noudatettu hyvää tieteellistä käytäntöä. Eurooppalaisen tutkimuseettisen ohjeistuksen mukaan hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteet ovat arvostus, rehellisyys, luotettavuus ja vastuunkanto. Jokainen tutkija on itse vastuussa hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK 2024.) Lisäksi opinnäytetyötä ohjaavan opettajan antama tuki opinnäytetyön tekemiseen lisäävät opinnäytetyön luotettavuutta. Opinnäytetyö käy myös valmistuttuaan läpi tarkastusprosessin, jota valvoo opinnäytetyötä ohjaava opettaja.

Opinnäytetyömme eettisyys näkyy opinnäytetyöprosessin aiheiden selkeässä rajauksessa ja niiden selventämisessä lukijalle, lähdekriittisyydessä, lähteiden luotettavuuden arvioinnissa sekä soveltamisessa opinnäytetyöhön. Opinnäytetyömme laadun sekä tutkimusten tuloksiin pohjautuva arviointi lisäävät opinnäytetyön eettisyyttä. Opinnäytetyömme eettisyyteen vaikuttavat myös opinnäytetyön aiheen valinta, sen rajaus sekä rajauksen perustelut, aineiston kasaaminen ja tiedon käsittely, tulosten tulkinta sekä opinnäytetyön julkaiseminen.

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen neljä vaihetta ovat seuraavat: tutkimuskysymyksen asettaminen, aineiston valitseminen, tutkittavan ilmiön kuvailu ja tulosten tarkasteleminen. Tutkimuskysymysten asettaminen on tärkeää, koska tutkimuskysymykset ohjaavat kirjallisuuskatsauksen tekemistä. Hyvä tutkimuskysymys on riittävän täsmällinen ja rajattu, jotta aihetta

on mahdollista tarkastella syvällisemmin. Aineiston valinnassa tärkeintä on, että aineisto valikoidaan suhteessa tutkimuskysymyksiin. Myös aineiston laajuus määräytyy tutkimuskysymysten mukaan. Valittua aineistoa voidaan tarkastella sen sisällön perusteella, kuvata valintaprosessi ja perustella, miksi juuri kyseistä aineistoa on päädytty käyttämään. (Kangasniemi ym. 2013.)

Kolmannessa vaiheessa pyritään kuvailemaan valittua ilmiötä ja vastaamaan tutkimuskysymyksiin valitun aineiston pohjalta. Aineistosta poimitaan ilmiön kannalta tärkeät asiat ja niitä vertaillaan keskenään. Aineistojen kriittinen tarkastelu voi synnyttää uudenlaisia tulkin-toja ilmiöstä ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Viimeisessä vaiheessa esitellään keskeiset tulokset suhteessa teoriaan ja arvioidaan niiden luotettavuutta. Tutkimuskysymyksiä voidaan tarkastella kriittisesti, nimetä tulevaisuuden haasteita tai esittää jatkotutkimusaiheita. (Kangasniemi ym. 2013.)

Opinnäytetyötä tehdessä vaiheet tuntuivat selkeiltä. Tutkimuskysymysten asettamisen jälkeen niitä ei enää merkittävästi muutettu. Aineiston valitseminen ja etenkin sen hankinta oli ajaltaan pisin vaihe, sillä kirjallista aineistoa toivoimme löytävämme enemmän. Aineiston keruun jälkeen ilmiön kuvailu ja tulosten tarkastelu olivat luonnollisia vaiheita. Opinnäytetyn kirjoitusprosessissa jouduttiin palaamaan aineiston valitsemiseen, jonka myötä kahta seuraavaakin vaihetta tarkennettiin. Aineiston valintaa tehdessä olisi voinut aihetta lähestyä laajemmin: onko sosiaali- ja terveysalan veto- ja pitovoimatekijöissäkkin taustalla yhteiskunnallisia tekijöitä, kuten talouden nousu- ja laskukaudet? Nyt raportoinnissa keskityttiin vain valittuun aiheeseen eli terveydenhoitajakoulutuksen veto- ja pitovoimatekijöihin, mutta työ-elämän pito- ja vetovoimien tekijät olisivat voineet laajentaa näkökulmaa, onko kyseessä vain sosiaali- ja terveysalan ilmiö vai yhteiskunnallinen muutos.

6.4 Jatkotutkimus- ja kehittämisaiheet

Terveydenhoitajakoulutuksen veto- ja pitovoima aihetta oli tutkittu yllättävän vähän huomioiden ne mielikuvat, jotka syntyvät mediasta. Alan palkkaus ja työehdot ovat kuitenkin vuosittain esillä valtakunnan uutisista. Tästä syystä aiheen tutkiminen olisi tärkeää, sillä nyt julkinen keskustelu painottuu enemmän tunnepohjaisiin asioihin kuin faktoihin. Aihetta pitäisi lähestyä eri näkökulmista, jotta juurisyiden tunnistaminen olisi mahdollista. Erilaisia näkökulmia voisivat esimerkiksi olla: opiskelut, työllisyysnäkökulmat, palkkaus ja työolot.

Ehdotuksia jatkotutkimusaiheiksi:

- Miten hakuprosessia voidaan tehostaa, jotta voidaan valita parhaiten alalle soveltuvat ja motivoituneet opiskelijat?

- Miten alan markkinointia voidaan kehittää niin, että hakijoilla on hakuvaiheessa realistinen kuva siitä, mihin ovat hakeutumassa?
- Miten opiskelijoita voitaisiin paremmin tukea opintojen aikana? Miten työharjoitteluun liittyvää käytännön ohjausta voisi kehittää niin, että se tukisi paremmin opiskelijoiden oppimista?
- Terveydenhoitajatyön muoto 2040-luvulla
- Palkkauksen kehittyminen verrattuna muuhun yhteiskuntaan vuosina 1990–2020
- Terveydenhoitajien työssäjaksaminen

Veto- ja pitovoimaa kehittämällä parannettaisiin mahdollisuuksia hakeutua alalle sekä valmistua. Kuten aiemmin tuli ilmi, joillekin itseopiskelu tuottaa haasteita. Kurssien suorittamista etenkin etänä voisi monipuolistaa. Toisaalta hoitoalalla kädentaidot ovat tärkeitä, eikä niitä opi kuin tekemällä ja harjoittelemalla. Lähi- tai harjoittelupäiviä voisi olla enemmän tai esimerkiksi teorian kanssa rinnakkain. Teoriaa voisi olla helpompi sisäistää, kun sen voisi yhdistää käytäntöön jo kurssin aikana, eikä vasta kurssin jälkeen työharjoittelujaksolla, joka saattaa olla vasta puolen vuoden päästä teoriajaksosta. Toisaalta etäopinnot mahdollistavat entistä useammalle mahdollisuuden opiskella työn ohessa.

Opiskelun aikana uupumus ja ylikuormittuminen saattaa olla osalle este valmistumiseen. Opiskeluterveydenhuolto on olemassa, mutta se vaatii yksilöltä hakeutumista sen palvelujen piiriin. Voisi olla helpompi, jos kynnys olisi matalampi, esimerkiksi säännöllisillä terveystarkastuksilla.

Lähteet

Ammattikorkeakouluun.fi. Hakeminen. Viitattu 20.2.2024. Saatavissa <https://www.ammattikorkeakouluun.fi/hakijalle/hakeminen/#hakukelpoisuus>

Canzan, F., Saiani, L., Mezzalana, E., Allegrini, E., Caliaro, A. & Ambrosi E. 2022. Why do nursing students leave bachelor program? Findings from a qualitative descriptive study. BMC Nursing. Vol 21. Viitattu 17.7.2024. Saatavissa <https://bmcnurs.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12912-022-00851-z>

Dos Santos, L. 2020. I want to become a registered nurse as a non-traditional, returning, evening and adult student in community college: a study of career-changing nursing students. Int. J. Environment. Res. Public Health. 17(16), 5652. Viitattu 13.8.2024. Saatavissa <https://www.mdpi.com/1660-4601/17/16/5652>

Elo, S., Kajula O., Tohmola, A. & Kääriäinen, M. 2022. Laadullisen sisältöanalyysin vaiheet ja eteneminen. Hoitotiede. Vol 34 (4), 215–225. Viitattu 27.11.2024. Saatavissa <https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128987/78028>

Eronen-Levonen, E., Koivula, M. & Joronen, K. 2015. “Se oli aina kuin veitsellä olis lyöty...” Kokemuksia kiusatuksi tulemisesta terveydenhuoltoalan opintojen aikana. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti. Vol 52. Viitattu 11.7.2024. Saatavissa <https://journal.fi/sla/article/view/52496>

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea. Miten arvioida lääketiedon luotettavuutta? Viitattu 11.7.2024. Saatavissa https://fimea.fi/vaestolle/laaketiedon_luotettavuus/miten-arvioida-laaketiedon-luotettavuutta-

Gunawan, J., Aunguroch, Y., Sukarna, A., Nazliansyah, N., & Efendi, F. 2019. Indonesian Students' Reasons for Choosing to Study Nursing: A Phenomenological Study. ArticleAfrica Journal of Nursing and Midwifery. Vol 21 (1), Viitattu 1.8.2024. Saatavissa <https://web-p-ebscohost-com.ezproxy.saimia.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=19&sid=6ada0e2d-479f-4c15-a1ee-fd36de191618%40redis>

Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S-M., Pietilä, A-M., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E. 2013. Hoitotiede. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. Hoitotiede. 2013, 25 (4), 291–301.

Keva. 2023a. Kevan eläköitymisennuste. Viitattu 17.6.2024. Saatavissa https://www.epressi.com/media/userfiles/148600/1701259591/keva_elakoitymisennusteet-2023_kooste.pdf

Keva. 2023b. Kuntien työvoimaennuste: Hoitajapula kaksinkertaistui kahdessa vuodessa. Viitattu 4.9.2024. Saatavissa <https://www.keva.fi/uutiset-ja-artikkelit/kuntien-tyovoimaennuste-hoitajapula-kaksinkertaistui-kahdessa-vuodessa/>

Korkeamäki, E., Parkkila, M. & Poutiainen, E. 2023. Toisen ja korkea-asteen opiskelijoiden mielenterveysongelmien yhteys koettuun opintosuoriutumiseen, sosiaaliseen hyvinvointiin sekä tuen hakemiseen ja saamiseen. Viitattu 11.7.2024. Saatavissa <https://helda.helsinki.fi/items/bc91a919-d2be-495b-8369-63f240862a3c>

LAB-ammattikorkeakoulu. 2024a. HAVUJA – Veto- ja pitovoimaa hyvinvointialalle. Viitattu 20.2.2024. Saatavissa <https://lab.fi/fi/projekti/havuja-veto-ja-pitovoimaa-hyvinvointialalle>

LAB-ammattikorkeakoulu. 2024b. Terveystenhoitaja (AMK). Viitattu 20.2.2024. Saatavissa <https://lab.fi/fi/koulutus/terveydenhoitaja-amk-verkkopainotteinen-monimuotototeutus-lappeenranta-240-op>

Opetushallinnon tilastopalvelu a. Ammattikorkeakoulusta valmistuneiden työllistyminen. Viitattu 28.2.2024. Saatavissa <https://vipunen.fi/fi-fi/layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Ammattikorkeakoulusta%20valmistuneiden%20ty%C3%B6llistyminen%20-%20koulutusala%20p%C3%A4%C3%A4asiallinen%20toiminta.xlsb>

Opetushallinnon tilastopalvelu b. Ammattikorkeakoulujen hakeneet ja paikan vastaanottaneet. Viitattu 20.5.2024. Saatavissa <https://vipunen.fi/fi-fi/layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Haku-%20ja%20valintatiedot%20-%20korkeakoulu%20-%20amk%20-%20analyysi.xlsb>

Opintopolku. Terveystenhoitaja (AMK). Viitattu 21.5.2024. Saatavissa: <https://opintopolku.fi/konfo/fi/koulutus/1.2.246.562.13.00000000000000000247>

Rinne, H., Korkeamäki, J. & Villa, T. 2021. Korkeakouluopiskelijoiden koetut oppimisvaikeudet ja niiden yhteys elämän eri osa-alueisiin. Kuntoutus. Vol 44 (1), 24-36. Viitattu 11.7.2024. Saatavissa <https://journal.fi/kuntoutus/article/view/103339>

Sairaanhoitajat.fi. Sairaanhoitajan palkka on Suomessa Pohjoismaiden alhaisin. Viitattu 10.9.2024. Saatavissa <https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2020/01/pohjoismaiden-vertailu.pdf>

Soerensen, J., Nielsen, D. & Pihl, G. 2023. It's a hard process – Nursing students' lived experiences leading to dropping out of their education; a qualitative study. Nurse education today. 122 (2023). Viitattu 15.8.2024. Saatavissa <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2023.105724>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2022. Sosiaali- ja terveysalan henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden alatyöryhmä koskien työn veto- ja pitovoimaa, ammatillista liikkuvuutta, työolosuhteita, työhyvinvointia, sukupuolten tasa-arvoa ja niiden johtamista. Viitattu 29.8.2024. Saatavissa <https://stm.fi/hanke?tunnus=STM022:00/2022>

Teresa-Morales, C., Rodriguez-Perez, M. & Ramos-Pichardo, J. 2023. Reasons for choosing and completing nursing studies among incoming and outgoing students: a qualitative study. Nurse education today. Vol 125. Viitattu 13.8.2024. Saatavissa <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2023.105794>

Terveydenhoitajaliitto. 2023. Terveydenhoitajakoulutus täyttää 100 vuotta ensi vuonna. Viitattu 20.2.2024. Saatavissa <https://www.terveydenhoitajaliitto.fi/ajankohtaista/terveydenhoitajakoulutus-tayttaa-100-vuotta-ensi-vuonna-terveydenhoitaja-on-ainutlaatuinen-suomalainen-ammatti-jota-ei-ole-samanlaisena-muualla-maailmassa/>

Tilastokeskus. 2024. Tilastokeskuksen maksuttomat tilastotietokannat. Viitattu 4.6.2024. Saatavissa <https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK. 2024. Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK). Viitattu 27.5.2024. Saatavissa <https://tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanta-htk>

Työterveyslaitos. 2022. Tutkimus: Mistä vetovoimaa vanhustyöhön? Alan ammattilaiset kertoivat näkemyksensä. Viitattu 29.10.2024. Saatavissa <https://www.ttl.fi/ajankohtaista/uutisen/tutkimus-mista-vetovoimaa-vanhustyohon-alan-ammattilaiset-kertoivat-nakemyksensa>

Töyrä, T. 2022. Milleniaalien rekrytointi ja sitouttaminen hoitoalalle. Viitattu 1.8.2024. Saatavissa <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022051034296>

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Nimikkeiden käytöstä. Viitattu 20.2.2024. Saatavissa <https://valvira.fi/ammattioikeudet/nimikkeiden-kaytosta>

Liite 1. Kirjallisuuskatsauksessa käytetty aineisto

Kirjoittajat, vuosi, maa	Julkaisun nimi	Julkaisun tyyppi	Keskeiset tulokset/ -sisältö
Korkeamäki, E. Parkkila, M. Poutiainen E. 2023. Suomi	Toisen ja korkea-asteen opiskelijoiden mielen-terveysongelmien yhteys koettuun opinto-suoriutumiseen, sosiaaliseen hyvinvointiin sekä tuen hakemiseen ja saamiseen	Sosiaali- ja terveysturvan raportteja	Mielenterveysongelmat ovat yleisiä korkeakouluopiskelijoilla. Yleisimmin korkeakouluopiskelijat kärsivät masennusoireista, ahdistuneisuudesta sekä käytös- ja päihdehäiriöistä. Mielenterveyden haasteet vaikuttavat korkeakouluopiskelijoiden opinnoista suoriutumiseen ja voivat johtaa opintojen keskeyttämiseen.
Rinne, H. Korkeamäki, J. Villa, T. 2021. Suomi.	Korkeakouluopiskelijoiden koetut oppimisvaikeudet ja niiden yhteys elämän eri osa-alueisiin	Artikkeli	Korkeakouluopiskelijoilla ilmenee oppimisvaikeuksia, jotka hidastavat ja vaikeuttavat oppimista ja opinnoista suoriutumista. Korkeakouluopinnot vaativat opiskelijalta kykyä itsenäiseen oppimiseen, hyvää ajanhallintaa ja järjestelmällisyyttä. Oppimisvaikeuksista kärsivällä opiskelijalla korkeakouluopinnoista johtuva kuormitus voi kasvaa suureksi ja johtaa negatiivisiin oppimistuloksiin. Merkittävä osa oppimisvaikeuksista kärsivistä opiskelijoista harmitsee opintojensa keskeyttämistä.
Eronen-Levonen, E. Koivula, M. Joronen, K. 2015. Suomi.	“Se oli aina kuin veitsellä olis lyöty...” Kokeimuksia kiusatuksi tulemisesta terveydenhuoltoalan opintojen aikana	Artikkeli	Suuri osa terveysalan opiskelijoista on kokenut tai ollut opintojensa aikana todistamassa kiusaamista. Opiskelija voi joutua kiusatuksi toisen opiskelijan tai opettajan toimesta tai työssäoppimispaikassa. Kiusaaminen on usein monimuotoista; se voi olla esimerkiksi vähättelyä tai ulkopuolelle sulkemista. Kiusatuksi joutuminen aiheuttaa kohteelleen ylimääräistä kuormitusta, joka voi johtaa opintosuoritusten heikkenemiseen, opintojen hidastumisen tai opintojen keskeyttämiseen.
Canzan, F. Saiani, L. Mezzalira, E. Allegrini	Why do nursing students leave bachelor program? Findings from	Tutkimus	Opintojen keskeyttäminen saattaa vaikuttaa opiskelijan omaan motivaatioon ja valmiudet toimia hoitotyössä. Joskus opiskelija hakeutuu opiskelemaan hoitoalaa, koska ei ole päässyt

E. Caliaro, A. Ambrosi E. 2022. Italia.	a qualitative descriptive study.		opiskelemaan haluamaansa ammattiin ja motivaatio loppuu kesken opintojen. Toisinaan opiskelija huomaa kesken opintojen, että ei ole itse soveltuva hoitajan ammattiin psyykkisten tai fyysisten tekijöiden vuoksi. Joskus opinnoista ja hoitajan ammatista luodut mielikuvat eivät vastaa hoitotyön todellisuutta. Opiskelijat keskeyttävät opintojaan myös siksi, että eivät koe saavansa riittävästi tukea opettajilta tai työelämän ohjaajilta.
Dos Santos, M. 2020. Yhdysvallat.	I want to Become a registered nurse as a non-traditional, returning, evening and adult student in a community college: a study of career-changing nursing students	Tutkimus	Dos Santos on selvittänyt haastattelututkimuksella sitä, miksi keski-ikäiset uudelleen koulutautuvat hoitoalalle. Yhdysvalloissa toteutetussa tutkimuksessa selvisi, että keski-ikäiset hakeutuvat opiskelemaan hoitoalaa, koska uskovat hoitoalan tarjoavan varmempia työmahdollisuuksia ja paremman toimeentulon. Uudelleen koulutautuvat opiskelijat pitivät hoitajaopintoja kannattavina myös siksi, että hoitoalalla on mahdollisuus tehdä vuoro-työtä, minkä koettiin sopivan paremmin yhteen perhe-elämän kanssa. Uudelleen koulutautuvat opiskelijat myös pitivät hoitajan ammattia arvostettuna ja halusivat näyttää hyvää esimerkkiä omille lapsilleen opiskelemalla.
Teresa-Morales, C. Rodriguez-perez, M. Ramos-Picardo, J. 2023. Espanja	Reasons for choosing and completing nursing studies among incoming and outgoing students: a qualitative study	Tutkimus	Hoitajaopintoihin hakeutuvat ihmiset haluavat tehdä työtä, jossa saa olla tekemisissä ihmisten kanssa. Hoitoalalle hakeutuvat opiskelijat, jotka haluavat auttaa ja hoitaa ja näkevät hoitoalan kutsusammattina. Hoitoalalla nähdään olevan hyvät mahdollisuudet kehittyä ja edetä uralla ja työskennellä monenlaisissa paikoissa. Hoitoalalle saatetaan hakeutua myös siksi, että joku perheenjäsen työskentelee hoitoalalla. Hoitajan työn ajatellaan olevan yhteiskunnallisesti merkittävää työtä. Hoitajakoulutuksen voidaan myös ajatella olevan hyvä ponnahduslauta muihin opintoihin.

Töyrä, T. 2022.	Milleniaalien rekrytointi ja sitouttaminen hoitoalalle	Pro gradu-tutkielma	Töyrän tutkielmassa selvitetään, mitkä tekijät rekrytoinnissa vaikuttavat nuorten sairaanhoitajien sitoutumiseen terveydenhuollon organisaatiossa. Tuloksissa nousee esille turva ja toimeentulo, merkityksellisen työn tekeminen, työn tuoman rytmin tai rutiinin arkeen sekä työn tuoman kokemuksen osallisuudesta.
Soerensen, J. Nielsen, D. Pihl, G. 2023	It`s a hard process – Nursing students` lived experiences leading to dropping out of their education; a qualitative study	Tutkimus	Hoitoalan opiskelijat keskeyttävät opintojaan henkisen väsymisen vuoksi. Opiskelijat hakeutuvat alalle, koska haluavat auttaa ihmisiä, mutta kivun, kärsimyksen ja kuoleman näkeminen voi osoittautua liian rankaksi opintojen aikana. Opintonsa keskeyttäneet opiskelijat ovat kokeneet opettajilta ja harjoittelupaikoista saatavan tuen riittämättömäksi, eikä opinnoista ole saatu riittävästi työkaluja käsitellä työn herättämiä tunteita. Opintoja keskeytetään myös liian suuren työmäärän sekä harjoittelupaikoissa koettun epäasiallisen kohtelun vuoksi.
Gunawan, J., Aunguroch, Y., Sukarna, A., Nazliansyah, N., & Efendi, F. 2019	Indonesian Students` Reasons for Choosing to Study Nursing: A Phenomenological Study	Tutkimus	Tutkimuksessa haastateltiin Indonesiassa kahtakymmentä ensimmäisen vuoden sairaanhoitajaopiskelijaa selvittääkseen syitä hakeutua kyseiselle alalle. Tutkimuksessa nousi selkeästi esille viisi teemaa: halu auttaa perhettä ja muita, inspiroituminen sairaanhoitajien työstä, vanhempien ja perheen kannustuksesta sekä mahdollisuus työskennellä ja opiskella ulkomailla.
Holmstén, I. 2023.	Hoitotyön veto- ja pitovoima sairaanhoitajaja terveydenhoitajaopiskelijoiden arvioimana	Pro gradu -tutkielma	Tutkielmassaan Holmstén teetti kyselyn 244 sairaan- ja/tai terveydenhoitajaopiskelijalle. Tutkielman perustella sairaanhoitajaopiskelijat ovat tyytyväisempiä alaansa ja opintoihinsa kuin terveydenhoitajaopiskelijat.